

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria: 20 or
 pe 3 luni 10 or
 pe 6 luni 5 or
 pe 12 luni 2 or
 Nr. de Duminică pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an 30 or.

Manuscrisurile nu se învâzesc.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:

de un or garmoad: prima dată la
 bani: a doua oară 12 bani: a treia
 oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
 trebuie să se plătească în Avans.

Telefon pentru oraș și comitat 200

Scrisori otrăvite nu se potrive.

Pasivitate fără rost!

Dela un fruntaș din Banat primim următorul articol:

Nu vreau să vorbesc despre istoricul pasivității, în care boala partea cea mai mare a inteligenței noastre se simte și azi încă foarte bine, căci generațiile de azi îi cunosc originea greșită și urmările triste, care le-a avut această boală infiltrată în viața poporului nostru, ei voiesc să vorbească starea în care ne găsim acum, după multele dezastre ce am suferit din nepăsarea noastră iscorită din pasivitate.

Pentru că ori cât am voi să apărăm pe aceia cari în 1881 au aflat de bine să declare pasivitatea, totuși suntem constrinși să recunoaștem, că *intenția poate să fi fost bună* — dar bine n'au făcut.

Aderenții pasivității au fost tot bărbați, cari decenți d'arindul au luptat cu multă însuflețire pentru drepturile poporului român, și cari au încărunit în aceste lupte, fiind pept un deceniu și mai bine și atacurilor venite din partea guvernului unguresc, după nefericitul sistem dualist, când Maghiarilor li-se dete din locul cel mai înalt puterea în mână cu absolută permisiune de a privi pe popoarele nemaghiare de «proscrise» cu care pot face ce vreau.

Ei au luptat cu bravură, dar au oboșit în lupta de gigantici ce au trebuit să o

poarte față de nedreptățile îndreptate în contra poporului românesc de guvernul unguresc. Ei o mână de oameni și în dosul lor un popor abia scapat de robie. — Urmând exemplul altor popoare subjugate, ei au crezut că față de forța brachială a guvernului unguresc să se folosească de un mijloc de rezistență, de «pasivitate», și s'au înșelat însă în dorințele ce le puseră în rezistența pasivă, și înșelați am rămas și noi urmașii lor până azi.

Este cunoscut că în toată lumea «pasivitatea» este condamnată în *politica combatantă*, mai ales a popoarelor ce luptă pentru drepturile lor, și dacă totuși s'au găsit popoare, chiar în monarhia noastră, cari în contra forței majore s'au folosit de «rezistență pasivă» apoi au făcut-o între alte împrejurări cu mult mai favorabile intereselor lor, decum a fost și este la noi.

La aceste împrejurări nu mă pot estinde mai pe larg, căci situația noastră nici la 1881, și cu atât mai puțin acum, nu se poate asemăna cu a lor. Vorba este, că noi am părăsit lupta tocmai atunci când trebuia să ne adunăm toate rezervele spre a înfringe cerbicia guvernului unguresc, care atunci era numai pe la început și tot mai avea ceva respect de Viena.

Era datorința bărbaților de atunci să se arunce cu energia cea mai mare posibilă în contra dușmanilor săi, mai ales în cauza împărțirii cercurilor electorale, spre a ajunge

în parlament căli de mulți cu scop de a contraria pe guvern, și de a câștiga o împărțire mai dreaptă pentru cercurile electorale românești.

Aceasta însă n'au făcut-o și prin aceasta s'a comis o mare greșală în politica noastră națională. Din neprecauțiune s'a declarat pasivitatea, și tocmai acest paș greșit a fost foarte binevenit guvernului unguresc și s'a și folosit de acela și se folosește și până azi la toată ocaziunea, când este să ne aducă o belea pentru instituțiunile noastre. Românii n'am mai ales deputați dietali, decât în părțile banățene, și astfel dorința Maghiarilor s'a implinit — Ne mai având pe nimenea în parlament care să apere interesele unui popor de 3 milioane, guvernul unguresc a devenit tot mai brutal și cunoaștem toate dezastrele ce ni-au coplesit prin simple ordinațiuni ministeriale, în contra cărora noi după ruginirea și indiferentismul rușinos pasiv, nici o încercare n'am mai făcut în contra micilor tiranți, ei am plecat capul ca scavii, neavând nici un cuvânt de protestare, dacă nu ieri cotea câte un ziar s'a mai procopsit, fără de a fi băgat în seamă de cei cu puterea în mână.

Politicește am amorțit; între astfel de împrejurări dormim și astăzi somnul indiferentismului și a lașității rușinoase, pe care încă partea cea mai mare a fruntașilor noștri o găsesc de cea mai buna politică.

Ștefan-cel-mare, Mihael-Viteazul

și

Mitropolia Ardealului.

DE

N. Iorga.

Membru corespondent al Academiei Române.

Sedinta solemnă dela 2 Iulia 1904

pentru sărbarea de patru sute de ani dela moartea lui Ștefan-cel-Mare.)

(Urmare).

Dar pentru dânsul, poate pentru Macarie de Galați, Ștefan clădi o mănăstire: încă una pe lângă atâtea care au fost întemeiate de el, în Moldova, în Țara-Românească, — la Râmniceul-Sărat, unde se luptase. După obiceiul său, el alese un loc potrivit prin frumusețea lui, pe Someș, mai jos de târgul unguresc al Dejului. Ea se numi mănăstirea Vadului, după satul Vad, care și el își ia numele dela un vad pe apa Someșului¹⁾. Un Arheolog ungur vestit, care a fost de acolo, spune că biserica Vadului e de pe la începutul veacului al XVI-lea: ar fi bine s'o cercetăm, și am găsi de sigur că tipul clădirii e

¹⁾ Ungurește satul se chiamă Kolostor-Vád, adică mănăstirea, Cloșterul-Vadul.

acela, foarte bine cunoscut, și cu neputință de confundat, al edificiilor religioase dela Ștefan.

Pe vremea lui Petru Rareș, fiul și al treilea urmaș al lui Ștefan, în Vad era Vlădica Anastasie. Petru-Vodă lărgise foarte mult stăpânirea moldovenească în aceste părți, luând Ungurașul, orașul Rodna și marea cetate a Bistriței. El a dăruit lui Anastasie două sate, pe lângă cele două pe cari le avea „dela Voevozii de mai de mult”²⁾ spune un act de cercetare din 1553³⁾. Anastasie îl întovărăși în luptele sale și în pribegia sa din Ardeal. El era de mai mult timp Vlădică, și mânăstrea în care era egumen, avea, cum am văzut, donații mai vechi.

Cunoaștem, din fericire, și numele înaintașilor săi: Varlaam, în 1527⁴⁾, Ilarion în 1523 poate, de sigur în 1533⁵⁾. Ajungem astfel prin mai multe argumente la acelaș rezultat statornic. Să l spunem și astăzi:

Ștefan-cel-Mare a făcut cea dintâi mănăstire românească pe pământul Ardealului⁶⁾. El i-a dat un păstor românesc, care a fost, de sigur recunoscut și de Regele prieten. Acest păstor a

¹⁾ Pentru acestea și cele spuse mai sus, în genero, v. Euneo, Vechile episcopii, Blaj 1902, p. 15 și urm.

²⁾ Cipariu, Acte și fragmente, p. XIV.

³⁾ Doc. Bistriței I. p. XXXIII. V. aici Apendicele.

⁴⁾ Cra din peri, întemeiată de fiul lui Sas sau Sasul-Vodă al Moldovei, dinaintea lui Bogdan, se află în Maramurș.

avut ca urmași pe cei pomeniți mai sus, și apoi pe Tarasie, în 1546, și pe George, în 1550. Toți atârnă de Moldova, sunt aleși de Domn, hirotinisiți de Mitropolitul Moldovei și recomandați de scriorii domnești către puterile din Ardeal.

Noii Vlădici aveau deci tot ceea-ce lipsia celorlalți: naționalitatea românească, o locuință potrivită și statornică, admiterea de guvernul Ardealului și de cetățile din această țară și legătura ierarhică cu Românii de dincoace.

III.

Și Țara-Românească veni la rind pentru a lucra la întemeierea Mitropoliei ardelenene.

De mult încă Domnii ei aveau Făgărașul și Amlașul. Cea dintâi feudă rămasă trainic în mâinile lor. Și aici eră, va să zică, o colonie românească, având locuitorii și dirigătorii muntenii. Și aici vor fi fost destui preoți, pentru a îngriji de nevoile lor sufletești. Dar nici-unul dintre domnii Țării-Românești nu avu puterea, nici aplecarea spre întemeierea de așezăminte, cari trebuiau pentru ca să se înalțe și aici o mănăstire, pentru ca un vlădică sfințit de mitropolitul din Argeș să slujască în veșminte strălucite, cu mitra arhierescă pe cap, înaintea supușilor domnului român de peste Carpați. Neagoș-Vodă, marele clăditor de lăcașuri sfinte, înaintașul său, Radu-cel-Mare, pe care iarăși îl laudă tot răsăritul pen-

Sirolin

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect

și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmaciile să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca ne-oare sticla să fie provăzută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

O pleiadă de tineri din generația mai nouă, cu dor de luptă pentru poporul asuprit, din al cărui sân au eșit, și-a înscris în inima sa ca deviză, să rupă cu trecutul ruginit și să înalțe steagul luptei, căci lupta dă viață, iar pasivitatea duce la amorțeală, la moarte. — Drepturile prin luptă se câștigă, și nu prin comodizare.

Și nici nu și-a deschis tinerimea bine gura, și s'au și găsit redactori iscusiți, cari să le pună luptătorilor dornici de luptă piedeci de cuminenie.

Înțelegem că e plăcută comoditatea mai ales pentru pasiviști, dar cu aceea nu se poate face nici o adunare generală a unui despărțământ al „Astrei“, decum să-și jertfească viața și plăcerile ei în lupta pentru drepturile aceluia popor din a cărui sudoare trăește, — nu, pentru că ar veni în conflict cu principiile de pasivitate și comoditate. Și aceasta este un păcat general în inteligența noastră. — Nici o însuflețire pentru idealurile poporului seu, molochul materialismului îl face indiferent și nepăsător.

Cine se va mira deci când chiar acum când se pregătește guvernul unguresc să dea asalt asupra tezaurului nostru celui mai scump, asupra limbii noastre, toți „pasiviștii“, toți s'au retras în cucuruz ca . . . să nu-i poată ajunge săgeata.

Proiectul va deveni lege și poporul român va trebui să-și susțină școlile sale confessionale spre a maghiarisa cu banii săi proprii copilașii săi nevinovați.

Poate să ajungă poporul Român o rușine mai mare decât aceasta?

Și aceasta numai pentru că inteligența eșită din sânul poporului și-a uitat de poporul care i-a dat viață, în frica și lașitatea lor acești fiți necredincioși pe care poporul Român i-a crescut spre a fi scutul său în timpuri de nevoie, au uitat că au supt lapte la peptul mamelor române, care acum au ajuns în primejdia de a-și pierde cel mai scump tezaur, limba în care și-au legănat până acum vâstările lor nevinovați.

Mame române, desvăliți pepturile voastre cari au lăptat odinioară fiul vostru spre a vă fi păvăză, doar se vor deștepta la vederea

lor, căci altcum nu sunt în stare să se deștepte din lașitatea și amorțeala ce i-a cuprins fața de forța unui guvern rău ce lînde să ne răpească comorile cele mai scumpe ce le avem, limba noastră dulce moștenită din moși, strămoși, de 18 sute de ani.

Cine ar crede că un popor de 3 milioane poate să ajungă la atâta umilire prin nepăsarea sa proprie?

Dar ce poate face o masă inertă și parăsită de aceia cari sunt chemați să-l conducă la limanul dorit?

Păstorii și-au părăsit turma, și o parte din inteligența și-au uitat datorința față de popor și s'a retras de pe arena luptei, preferind mai bine o umilire rușinoasă, motivată cu principii ruginite de pasivitate, decât o luptă energică pentru fericirea și recăstigare a drepturilor poporului prigonit de veacuri.

Și, incredibile dictu, se mai găsesc și azi în sânul fruntașilor poporului nostru o mulțime considerabilă de indivizi, cari cred încă întru împăcarea cu adversarii noștri neimpăcați sau întru ajutorul dela cei ce conduc destinele acestei monarchii, dela Viena.

Este încă proaspăt în memoria noastră ordinul dela „Clopy“ în care se zicea, că în armata comună toate popoarele își pot desvolta liber facultățile lor individuale, și acum după concesiunile făcute Maghiarilor cu privire la școlile de cadeți am ajuns așa departe, că limba noastră ni-au scos-o din toate școlile militare, limba unui popor de 3 milioane, care plătește pentru susținerea țării a 5-a parte dare în bani și 30.000 de mil de feciori anual dare în sânge.

Cum ar mai putea cineva crede în simțul de dreptate al stăpânilor noștri fie și în Budapesta, fie în Viena?

Nu mai în puterile noastre țace țăriă noastră și cu cât vom părăsi cu toții mat de timpuriu rușinoasa pasivitate și ne vom concentra toate forțele noastre sub steagul luptei crâncene, afirmându-ne de aceea ce suntem, popor alcătuit în acest stat, care își cunoaște drepturile sale cetățenești și

omenești și care se simte destul de tare să ceară validitatea acestor drepturi din partea organelor chemate.

Până când însă nu vom deveni toți aderentii activității și nu ne vom decide să luptăm până la unul, până atunci starea noastră deplorabilă în care ne găsim în urma constelațiunii politice nedrepte ce se practică dela dualism încoaci, va deveni din rea tot mai rea.

De aceea lăsând toate certele la o parte, ori pasivist ori activist, să punem cu toții umăr la umăr dela vlădică până la opincă spre a ne scăpa legea, limba și moșia noastră, comorile cele mai scumpe ale fiecărui care dorește să trăiască pe acest pământ moștenit și udat cu sângele strămoșilor noștri.

Iar cei ce vor îndrăzni să ne răpească aceste comori, vor găsi brațele noastre tari, în totdeauna gata de luptă.

De aceea să sărim cu toții, să ne adunăm și să protestăm în fața lumii, în contra proiectului ce ne amenință a deveni lege, ca să se știe, că aici există un popor de 3 milioane care e gata să-și jertfească viața sa pentru limba sa.

Români la luptă! Într'un gând și într'o simțire!

Un fondator al „Drapelului“.

Slavii în contra proiectului de lege alui Berzeviczy. Ziare e sârbești din Neoplanta publică o convocare tipărită și răspândită și în foliole volante în limba sârbă și slovacă prin care fi acestor două naționalități sunt convocați la o întrunire publică pe 27 Noembrie în Petrovatz (Bac-Bodrog), pentru a se protesta în contra proiectului de lege alui Berzeviczy.

În același timp se vestește însă că întrunirea convocată pe ziua de 1 Decembrie la Carlovitz n'a fost conceasă de primăria d'acolo. Convocătorii au apelat în contra decisului ilegal dat de primar.

Îl vom vedea pe Tisza acum ce poziție va lua: va aproba calcarea de lege ori va lăsa ca Sârbii să-și fiină marea întrunire?!

tru prinosul de mănăstiri ce adusesese lui Dumnezen, nu se gândiră la ce scânteiasse în mintea înțeleaptă, prevăzătoare de viitor a lui Ștefan-cel-Mare. Doar că Neagoe a ajutat prefacerea bisericii românești din Șcheii Brașovului.

Dar pe vremea când domnia acest Neagoe, un fiu de domn, născut în satul Afumați din Ilfov, Radu, fiul lui Radu-cel-Mare, se oploșia în Ardeal. El merse până la Buda, încă pe timpurile bătrînului rege Vladislav, deci înainte de 1516, ca să-și arate drepturile și să ceară ajutorul treburilor spre a trage folos din ele. Impotriva cumintelului și bunului creștin Neagoe, regii unguri n'aveau nici un cuvânt să sprijine o năvălire. Deci i-se dădu lui Radu un loc de așteptare în satul Geoagiul-de-jos, lângă Alba-Iulia, loc care fu schimbat mai târziu cu dania satelor vecine, Stremț și în urmă Vințul și Vurperul, locuite tot de Români. Pentru aceste moși Radu, acel domn, care a sfârșit mândra mănăstire dela Argeș, făcu o mănăstire în Geoagiul-de-sus. Egumenul de acolo, adus de sigur din Țara-Românească, luă, după obiceiul străvechiu al Românilor ardeleni, titlul mai mare de vlădică, și sfinți preoți, după dreptul episcopal. Numele celor dintâi episcopi-egumeni nu le cunoaștem.

La 1567 însă era domn muntean Pătrașcu-cel-Bun, tatăl lui Mihai Viteazul. El intrase de două ori în Ardeal și ajutase pe Regina-văduvă Isabela să ia puterea în numele fiului ei Ioan Sigismund Zápolya. „Crăiasa“, care se așezase în Gilău, până să ia dela episcopul de Alba-Iulia acest oraș, făcând din el Scaunul principilor celor noi ai Ardealului, avea față de Pătrașcu o

datorie de recunoștință. De sigur că numai cu gândul la dânsul, ea recunoscu ca episcop pe egumentul Cristofor din Geoagiul¹⁾

Despre această episcopie nu se mai aude nimic, o bucată de vreme. Venind la însemnătatea ei, ea era o a doua episcopie românească, având ca reședință o mănăstire domnească, bucurându-se de recunoașterea Guvernului ardelean. Erau astfel două eparhii, cari se cunoșteau și nu se recunoșteau între ele.

IV.

Pe la jumătatea veacului al XVI-lea, Reforma religioasă era stăpână pe Ardeal. Deocamdată Sașii și Ungurii se înțeleseră în ura față de catolicismul corupt. Apoi ei se despărțiră: Ungurii, în frunte cu „Craiul“ Ioan Sigismund, se aleseră Calvinii, pe când Sașii rămăneau luterani.

Și unii și alții se gândiră să câștige pe Români. Sașii întrebuintară cel dintâi tipărirea Catechismului și a Cuvântului Sfânt în românește, tocmind pentru aceasta pe diaconul muntean pribeag Coresi²⁾. Calvinii aveau și alt mijloc de înrăurire: ei puseră în fruntea Bisericii începătoare a Românilor episcopii calvini, superintendenți.

Cel dintâiu episcop calvin pentru Români a fost numit la Geoagiul în locul lui Sava, care venise după Cristofor. El se chema George de

Oena și fusese sprijinit de cunoscutul Melchior Balassa. Dar căderea aceasta se făcu la 10 Aprilie 1562, când Ioan Sigismund recomandă iarăși pe Sava clerului român din districtele Hațeg și Caransebeș.

Al doilea se întâmplă între 1560 și 1569 l-se zice George de Sângiordz. Aceasta nu înseamnă alta decât că locuia în satul Sângiordz, un mare sat românesc din părțile Bistriței. Nu stau la îndoială să spun că el nu e altul decât George episcopul de Vad, numit la 1550 de Ili-Vodă Rareș.

În 1566 egumenul dela Neamț, care a scris o cronică slavonă, Eftimie, fugia în Ardeal, după ce fusese învins pretendentul la Domnie pe care el îl sprijinise, Ștefan-Vodă Măzga. El rătăci un timp ca pribeag. În 1572, primăvara, Ioan-Vodă, căruia i s'a zis cel Cumplit, ajunse Domn al Moldovei, în locul lui Bogdan-Vodă, al cărui tată, vestitul Alexandru Lăpușeanu, gonise și prigonise pe Eftimie. Ioan avea ca orice Domn moldovenesc, dreptul de a numi un Vlădică la Vad. El va fi stăruit pentru Eftimie. În adevăr, George de Sângiordz plecase din mănăstire, și el se vede lângă Alba-Iulia, în satul Teiuș. În Ardeal nu mai domnia calvinul Ioan Sigismund, ci Ștefan Bathory, care n'avea nici o tragere de inimă pentru Reformă. Eftimie fu numit. El se sfințise la Ipec în Serbia mai de mult. Întărirea lui se face însă în acest an, 1572.

(Va urma).

¹⁾ Hurmuzaki, II 5, pp. 445—6, N. Nr. CLXXXIV.

²⁾ Vezi a mea „Istoria literaturii religioase a Românilor până la 1688“, București, Socecu, 1904.

SITUAȚIA POLITICĂ.

Scrisoarea și interviul lui Andrassy. — Meetingul de mâine — Guvernul în Oradea-mare. — Retragera lui Széll.

Contele Andrassy Gyula, șeful grupării ce-ipurta și numele în partidul liberal, a adresat o scrisoare deschisă alegătorilor, în care-și expune pe larg motivele care l-au hotărât să facă disidență. Scrisoarea lui Andrassy a fost viu comentată zilele acestea în toate cercurile politice. În scrisoarea sa, Andrassy, condamnă obstrucția și se declară de amic planului de revizuire, care pe viitor s-o facă imposibilă, dezaprobă însă violarea parlamentară, de care a uzat Tisza pentru realizarea acestui plan. Părăsește partidul liberal, pentru că nu-l poate urma pe Tisza pe calea ce a apucat, nu se raliază însă coaliției opoziției, căreia-i impută mai ales amestecarea în aceasta lupă, a persoanei Majestății Sale. Ieri, contele Andrassy a fost interviuat de un jurnalist, dând verbal următoarea apreciere a situației:

„*Nam știut, că de fapt Tisza ce vrea și ce are de gând. Așa cred, că majoritatea membrilor din partid a avut despre aceasta tot atât de puțină cunoștință, ca și noi. Că ceva e de făcut împotriva degenerării obstrucției și în interesul asigurării capabilității de acțiune a parlamentului: asta am recunoscut-o și o rezuoăștem. Dar cu privire la executare, nu suntem de o părere.*

La întrebarea, că ce consecințe va avea ieșirea lor din partidul liberal, Andrassy a răspuns:

— *Cu coaliția opoziției nu mergem, chiar și singur pentru motivul, că prima acțiune a coaliției a fost, s'atace pe Regele și s'amestece persoana regelui în virtutea acestor agitații. Asta a fost foarte incorect și fără tact, proprie pentru a-l supăra pe Rege. Guvernul e responsabil pentru toate, poțim a-l lua pe dînsul la răspundere: așa e ordinea constituțională.*

— *Și ce atitudine iați, Excelență, față de regulamentul revizuit în chipul acesta cu călcarea formelor?*

— *Nu-l recunosc ca valabil.*

— *În punctul acesta, vă veți întâlni prin urmare cu opoziția aliată?*

— *În punctul acesta da.*

Jurnalistul l-a întrebat pe urmă, ce crede, cum se va ieși din impasul acesta?

— *Gravamenul trebuie reparat* — a răspuns Andrassy. — *Altfel nu-mi pot închipui soluția. Tisza firește va merge mai departe cu acțiunea sa. El la jumătate cale nu se oprește.*

Pe cei-ce vor tur ura liniștea dezbaterilor, îi va scoate afară, ori îi va opri să intre în parlament. *Dacă se poate!* Cu o opoziție ce numără la 150 membri cu greu te poți feri cu astfel de măsuri. A da afară pe atâția deputați, e greu de închipuit. Și dacă vreau să le opresc intrarea, simplu de tot, nu vor părăsi parlamentul. *Rămân acolo, își petrec și noaptea acolo!*... Nu, vă rog, e fantezist gândul, că în chipul acesta să crezi posibilă o soluție. Ear în urmă totuși nu-ți rămâne alt-ceva decât a repara gravamenul.

Contele Andrassy a încheiat pe urmă astfel:

— *Contele Tisza, este o capacitate extraordinară, om cu intenții curate și integre. Dar e fanatic și cu o credință fanatică să leagă de idee, că parlamentarismul maghiar trebuie mântuit de supt terorismul minorității și trebuie mântuit tocmai prin revizuirea regulamentului, pentru că după convingerea sa, altfel nu-i posibil. Convingerea aceasta îl obsedează de ani de zile și d'acea nici n'a căutat alt chip de soluție. Buna sa credință este mai presus de ori-ce îndoială, și nu-i-se poate tăgădui nici abnegațiune. Dar pe căl fatal greșite îl mână fanaticismul, căl carl nu duc la rezultat și nici iertat n'ar fi se ducă.*

Mâine se va ține în Budapesta meetingul opoziției. Săptămâna întregă s'a făcut agitație extraordinară pentru reușita meetingului. Corifeii opoziției se vor prezenta toți la adunare.

Este însă și un năcaz la mijloc. Opoziția a convocat meetingul în „Tattersaal” pe Duminică dimineața. Pe aceeași oră și același loc au convocat însă și socialiștii alt meeting. Intenția li-

clară: să-i spargă pe opozanți. Se știe că în Budapesta strada e stăpânită de isociaștii. Nu mai începe deci îndoială că manifestația opoziției va fi zădărnicită dacă se va întâlni cu socialiștii. Imprejurarea asta-i poate îngrijora pe opozanți, dar ea va da de gândit și guvernului, care e responsabil pentru ordine. Căci nimic mai ușor decât o degenerare a manifestațiilor în escese grave, considerând agitația ce se face de zile încoaci.

Contele Tisza István însoțit de mai mulți membri ai guvernului, va pleca Duminică seara la Oradea-mare, ca să participe la întrunirea de Luni a partidului liberal comitatens din Bihor. Întrunirea se va ține Luni înaintea de amiază, în hala de comerț.

Opoziția din Oradea-mare va ține Luni după amiază și ea adunare, la care au fost invitați din centru Barabás Béla, Eötvös Károly, Hock János, Benedek János, Ugron Gábor pe cum și toți deputații kossuthiști din Bihor.

Antecesorul contelui Tisza, fostul ministru președinte Széll Kálmán după cum se vestește — își va depune mandatul și se va retrage de pe arena politică. Pe mâine s'așteaptă scrisoarea către alegătorii a lui Széll, care va condamna acțiunea lui Tisza, deși ca motiv al retragerii sale este dată împrejurarea, că va ocupa directoratul unei bănci din Budapesta, prin urmare incompatibilitatea cu situația sa de deputat.

Din acest prilej Eötvös Károly, îi adresează în „Pesti Hirlap” pe un ton elegic o scrisoare, în care-l roagă să nu părăsească arena politică, fiind patria în mare primejdie.

Dei, de n'ar fi marcele de prezentă, ușor i-ar putea face lui Eötvös pe plac — să mântue adevă țeara.

Adunare de protestare

contra proiectului de lege școlar al ministrului Berzeviczy.

Sébez, la 24 Novembre 1904.

Conform convocării semnate de d-nii: Sergiu Medean, Zevedeu Murășan, Avram David, Avram S. Păcurar, Isidor Blaga, Ioan Bojița, Dr. Alexandru Străvoiu și Dr. George Măcelar, s'a ținut Joi în 17 Novembre a. c. adunarea de protestare contra proiectului de lege școlar al ministrului Berzeviczy.

Împotriva vremel urite, aceasta adunare a fost una dintre cele mai impozante, care s'a ținut și se va mai ține.

Erau de față în sala cea mare dela hotelul „Leul de aur” peste 1000 de Români.

În numele convocărilor dl protopresbiter Sergiu Medean între vii aclamațiuni deschide ședința la 11 ore și jum. a. m.

Adunarea, purcezând la constituire, la propunerea dlui Zevedeu Murășan, aclamă de președinte pe dl Sergiu Medean, ear de notar pe dl Dr. Alexandru Străvoiu.

Trecându-se la ordinea zilei urmează: darea de seamă a membrilor comitetului municipal.

Darea de seamă o face dl preot Zevedeu Murășan; într-o vorbire înfocată arată, că cauza, că noi Români ne-am susținut și ne susținem și azi pe plăiurile acesteia, avem să o mulțumim numai și numai credinței și curagiului, cu deosebire, credinței, manifestată prin alipirea Românilor de biserică. Trecând la darea de seamă, spune, cum de în comitatul acesta, în care din 160.000 de locuitori 110.000 sunt Români și totuși în adunarea municipală sunt numai 40 de Români. Cauza acesteia este a se căuta în împregiurarea, că poporul

nostru și noi Români în general nu avem avere și carte, ca atare nici parte, căci zice proverbul:

„Ai carte, ai și parte”,

„N'ai carte, n'ai nici parte.”

Expunând apoi întâmplările mai însemnate, sfârșește cu promisiunea, că deputații Români ai congregației totdeauna vor avea o ținuta demnă și românească.

Este viu aplaudat.

Ad punctul 2. din program urmează: Discuție asupra proiectului școlar al ministrului Berzeviczy.

Puternice strigăte: „S'auzim pe Dr. Vlad”. Urale nesfârșite. Dr. Vlad e pe tribună. Într-o vorbire fulminantă Dr. Vlad expune situația politică generală din țara și în special arată pe larg și la înțelesul tuturor proiectul prezentat de ministrul Berzeviczy pentru reforma legii școlare. Aproape după fiecare zicere zudea: „Nu trebuie”, „Mai bine dăm foc școlai”, „Jos”, „Așa-i” etc. etc.

Eară când a sfârșit, aplausele nu mai încetau.

Au luat și alții, cuvântul în chestia aceasta, arătând toți pericolul, ce-l învoalva acest proiect în cazul, când ar deveni lege.

La propunerea dlui Dr. George Măcelariu, adunarea cu mare însuflețire și în unanimitate primește următoarea

Rezoluțiune:

I.

Cu mulțumită se ia la cunoștința darea de seamă a membrilor comitetului municipal și adunarea le votează deplină încredere pentru ținuta lor demnă și românească.

II.

Eară cu privire la proiectul de reformă al legii școlare:

a) *Având în vedere, că acest proiect nesocotește legi fundamentale din constituția țării, legea despre egală îndreptățire a naționalităților, nisuița la revizuirea ei în detrimentul egalității îndreptățiri,*

b) *Având în vedere, că el vatămă adânc autonomia garantată prin legi a bisericilor noastre naționale investite cu dreptul de a înființa și susținea școlae,*

c) *Considerând mai departe, că numitul proiect, constituie o violare a dreptului înăscut fiecărui cetățean, la limba sa proprie maternă, care singură îi poate garanta dezvoltarea normală în cultură.*

d) *Considerând, că în ultima analiză scopul noului proiect școlar este îndreptat contra însuși existenței tuturor naționalităților din această țară, tinzând direct la desnaționalizarea lor,*

e) *Considerând în fine, că prin astfel de tendință se propagă ura de rasă, și se periclitează conviețuirea pacinică a diferitelor popoare, ce constituiesc acest stat:*

Adunarea alegătorilor și a poporului întrunit, protestează solemn contra acestui proiect de lege și declară că va lupta din toate puterile, ca să nu devie lege.

III.

Adunarea luând act de energicți pași interpretat de episcopatul român, în contra acestui proiect de lege școlar, — îi exprimă mulțămirea sale.

* * *

Înainte de încheiere dl Dr. George Măcelar face propunerea, a se alege un comitet executiv în afacerile politice pentru cercul electoral Sebeșul-săseșc și se alege: *Sergiu Medean, Zevedeu Murășan, Dr. Alexandru Străvoiu, Izidor Blaga, Nicolae Cărpinișan, George Șeulean, Ioan Halala, Avram*

S. Păcurariu și Dr. George Măcelar.

Exhaustat fiind programul adunării, după ce dl Izidor Blaga mulțumește în numele adunării dlui Dr. Aurel Vlăd, pentru că a luat parte și el la aceasta adunare, — președintele mulțumind tuturor pentru participare, — declară adunarea de închisă la orele 1 și jum.

Tavi.

Contra proiectului Berzeviczy.

Convocare.

Subscrisit prin aceasta convocăm pe alegătorii cercului electoral S.-Miclăușul-mare (N.-Sz.-Miklós)

la o adunare

care se va țineă Duminecă la 14/27 Noembrie 1904 d. m. la 2 ore în sala „Casei Naționale” din Nereu (Nyerö).

Obiectul:

1. Aducerea unei rezoluțiuni în cauza proiectului de lege despre reforma învățământului popular.

S.-Miclăușul-mare, 10/23 Nov. 1904.

Dr. Nestor Oprean. Dr. Epam. Lucaci.
Pavel Fumor. Silviu Bichicean.
Eremie Mezin. Terențiu Oprean.
George Oprean. George Mezin.

Lupta în comitate.

Congregația comitatului Timișorii.

Congregația comitatului Timișorii va țineă în 3 Decembrie a. c. ședință extraordinară sub prezidiul fișpanului *Dr. Molnár Viktor.*

Congregația comitatului Caraș-Severin.

Comitele supr. *C. Pogány* deschide congregațiunea extraordinară la orele 9.40 și salută membrii prezenți.

Dl *Virgil Tomiet* interpelează în chestiunea luminării comunei Făget cu acetilena, arătând în ce mod se execută concluziile luate, decizându-se una și făcându-se alta. Nu s'a satisfăcut nici dispozițiilor legale și nu s'a ținut cont nici de voința poporului.

Întreabă pe vice-comitele, că are de gând să procedeze pe cale disciplinară contra primăriei comunale, care nu-și face datoria?

Vice-comit. C. Fialka răspunde că va deschide anchetă în afacere. Detaliile încă nu le cunoaște.

Răspunsul se ia la cunoștință.

Dr. *Mauriciu Deutsch* întreabă pe v.-comitele de are cunoștință, că în comuna Apadia încă nu s'a deschis școala, și are de gând să facă pașii necesari, ca școala să funcționeze?

Vice-comitele C. Fialka stie numai atâta, că școala din chestiune e școală confesională gr.-or. română și anul școlar nu s'a putut începe din cauza conflictului ivit între preot și învățător. Afacerea e la conzistorul gr.-or. din Caransebeș.

Răspunsul se ia la cunoștință.

Dl *Coriolan Brediceanu* întreabă de are v.-comitele cunoștință, că ajutorul dat la 1863 în formă de împrumut particularilor (așa zisa „milă”) s'a pus în mod nelegal în sarcina comunelor politice. Ear comunele politice n'au curajul să se apere, căci li-e frică de organele superioare. Comunele n'au drept nici de a lua

garanțe pentru datoriile particulare, dar nu pot lua asupra-le nici plățirea acestor datori.

Oamenii, cari au luat împrumuturile, au murit de mult. Cum vine acum comuna politică să plătească datoria particularilor? Chiar să fi luat comuna garanță la timpul său, nu se poate ca datoria particularilor să fie plătită de comuna politică. De s'ar putea așa ceva, apoi ne-am pomeni mâne poimâne, că rând pe rând își transcriu particularii datoriile pe comună. (Iaritate). Am avut cazuri, unde am intervenit ca avocat, așa pentru Ungurii dela Sinerșig, și am câștigat procesul. S'a spus în sentință, că comuna nu este nici în drept și nici datoră a plăti datoriile particulare. Au venit și fruntașii unei comune românești la mine. Am cerut plenipotența dela consiliul comunal. S'a votat și subscris, dar când era să pună chinezul pecetea, i-a fost frică (mișcare!). Da, frică! Oamenii noștri au ajuns ca potârnichele, li-e frică de toate! De jandari, de fibirău, de frunză și carbă. Acesta e sistemul de a intimida și a face din cetățeni liberi potârniche, cari nu mai cutează să subscrie nici o plenipotență, când e vorba de apărarea pelei lor.

Întreabă deci, dacă are de gând vice-com. să asigure comunelor libertatea de a se apăra contra acestei nedreptăți.

Vice-comitele C. Fialka răspunde, că aici e vorba numai de împrumuturi, ce s'au dat anume la garanța comunelor.

Dl *Cor Brediceanu* reflectează, că aici nu e vorba de chestie de drept, căci aceasta e mai presus de orice îndoială, ci e vorba că oamenii sunt atât de intimidați, în cât nici pentru apărarea dreptului lor nediscutabil nu cutează să îndrume pașii necesari!

Dl *Constantin Morariu* (Bocșan.) interpelează în chestiunea biletelor, ce se dau pentru frigerea comine), ca dispozițiile legale să se facă cunoscute poporului în limba sa, ca să nu se întâmple iregularități din cauza că poporul nu cunoaște dispozițiile legale.

Vice-comitele C. Fialka răspunde, că chestiunea aceasta nu aparține cercului său de competență.

Ordinea zilei.

Intrânduse în ordinea zilei se prezentă propunerea vice comitelui de a depune o parte din banii „pupilarii”, (cam 254 mii cor.) la băncile „Krassoer”, „Délmagyarország”, „Banca populară” și „Lugoșana” din loc cu 4 1/2 %, libere de dare, conform înțelegerii prealabile ce a premers între scaunul orfanal și băncile din chestiune.

Prezidentul scaunului orfanal *B. Szende* recomandă spre primire propunerea.

Dl *Dr. Isidor Pop* cere ca în chestiunea împrumuturilor ce s'au dat particularilor din banii „pupilarii” pe ipotecă, și au rămas în întârziere, să se facă un arangement general.

D-nii *B. Szende* și *Arpad Sulyók* spriginesc propunerea.

La dorința comitelui supr. *C. Pogány* se decide ca chestiunea să se aducă în formă de propunere independentă la congregațiune.

Propunerea v.-comitelui, pusă la vot, se primește unanim.

Urmează referada despre alegerile membrilor congregaționalii, cari au avut loc la 3, 4 și 5 Noevre st. n. Din toate 50 cercurile au intrat actele instruite în ordine. Din 3 cercuri (între cari și Bocșa română) s'a dat protest contra alegerii.

Comisia verificătoare propune ca toate alegerile făcute să se verifice.

Dl *Cor. Brediceanu* revine asupra procedurii la alegerile pentru congregațiune și arată cu cazuri concrete, că ce s'a petrecut la alegeri nu este constituțiune, ci batjocură și ironie! Am ajuns, că noi — cari am combătut instituțiunea virilismului — am fi scoși cu totul de aici, dacă ar trebui să avem mandate pe baza alegerilor cum le faceți. Numai ca viriliști mai putem pătrunde aici. Apoi nu este asta scandal!? De astădată nu s'a făcut nici o mișcare în comitat și totuși s'a mobilizat întregul aparat administrativ. Au eșit protopretorii la fața locului, ca nu cumva să reușească vre-un om cuminte în congregațiune. Ei bine: știți unde ajungeți cu acest sistem? Vedeți doar ce se întâmplă în jurul nostru! La Pesta se găurește cu forța legea și țara e liniștită, pentru că Dieta din Budapesta nu mai stă în nici un raport cu populațiunea țării. Asta înseamnă catastrofa consti-

tuțiunei! Și totuși văzând primejdia, nu aveți de gând să respectați voința poporului, ca acei ce sunt chemați a vorbi în numele poporului să și aibă rădăcini în popor. Un singur cerc a fost în tot comitatul, unde până acum reușeam cu 2—4 voturi majoritate, de astă dată ați lăsat să ne punem noi candidații naționali și nu ați forțat contra-candidați. Acest cerc e Lugoșul român! Ei bine, s'a primejduit patria, dacă am putut alege odată și liber în un cerc? Vedeți d-voastră că nu! Și așa ar trebui să fie în tot comitatul, în toată țeara, dacă țineți ca constituționalismul să aibă rădăcină în popor. Cu reflexiile aceste primesc raportul comisiei de verificare.

Celelalte puncte dela ordinea zilei s'au primit fără modificare.

Comitele supr. *C. Pogány* ridică ședința la orele 11 50 a. m., mulțumind pentru zelu arătat față de afacerile publice ale comitatului!

DIN ROMANIA.

Inaugurarea monumentului lui G. Pallade. Luni, 8 Noevre, s'a făcut la Bârlad, inaugurarea monumentului ridicat în memoria regretatului G. Pallade.

Monumentul, executat de sculptorul francez Dubois, autorul monumentului lui Ion I. C. Brătianu, a fost așezat în chiar localul grădinei publice unde regretatul defunct și-a dat sfârșitul.

Monumentul constă dintr'un bust în bronz, așezat pe un soclu de piatră, alături de care se află o fecioară, care întinzând o coroană către Pallade, arată, în acelaș timp spre stejarul, rușii sub puterea furtunei, la picioarele pedestalului.

Inaugurarea s'a făcut în mijlocul unei asistențe considerabile și cu mare entuziasm.

Pe lângă întregul Bârlad care șa asistau sosiseră de cu seară și în ziua de 8, un mare număr de reprezentanți din diferite părți ale țării.

Serviciul divin a fost celebrat de către P. S. Sa Episcopul Hușului, Conon Arămescul, înconjurat de clerul local.

S'au depus numeroase coroane, din care am putut remarca pe următoarele: a partidului național-liberal, a ministerelor de interne, domeniilor, finanțe, a primăriei capitalei, a județelor Olț, Roman, Tutova, a primăriei Bârlad, a d-lor I. Cezărescu, C. I. Niculescu, familia G. Onescu, a partidului liberal din Dorohoi și Râmnicu-Sărat, a familiei Pallade, a comunei Focșani, a familiei Protopopescu, a d-lui Ștefan Filipescu din Drăgășani, etc. etc.

S'au primit numeroase telegrame din partea Preșidenților cluburilor liberale din Craiova, R.-Vâlcea, Botoșani, Trandafir Djuvara (Galați) Ștef. Filipescu (Drăgășani) etc.

După serviciul divin, seria discursurilor începe dl *N. Nicosescu*, deputat, care mulțumește tuturor bunilor amici și admiratori ai defunctului Pallade pentru dragostea ce i-au arătat, după moarte, prin ridicarea monumentului ce se inaugurează, și pe care din partea Comitetului Colectiv, îl oferă primarului Orașului.

Dl *Nicosescu*, care se bucurase în particular de prietenia defunctului Pallade, a făcut, în termeni mișcători, elogiul virtuților defunctului.

Dl *N. Nicosescu* a răspuns primarul orașului, dl *E. Vidra*.

Dl *Dim. Sturdza*, președintele consiliului de ministri roștește următoarea cuvântare:

Am îndeplinit o mare datorie cetățenească, ridicând unuia din fruntașii țării acest monument de recunoștință în orașul său natal, în orașul unde el a spus ultimul său cuvânt.

Zi înălțătoare este aceasta, în care cel care au rămas în viață păstrează vie nu numai memoria, ci duhul însuflețitor a acelu, care cu trupul s'a despărțit de ei. Zi înălțătoare este aceasta, în care trecând peste prezent, privim în față viitorul, pipăind nemurirea duhului, care trăește mai departe în toată puterea lui, cu toate că trupul a pierit și s'a desfăcut de pământul din care a fost alcătuit.

Scurtă a fost viața lui Palladi, dar bine umplută. Ager și inimos era, credincios și sta-tornic în credință și în fapte. El a murit ca un erou în mijlocul luptei pentru ale țării și ale poporului nevoi. El putea zice, — inimă

curată al zidit întru mine Dumnezeu și duh drept al reînviat întru cele din lăuntru ale mele.

Ultimul lui cuvânt a fost: Duceți înainte talismanul nostru — Voi tinerimea valoroasă, patriotică, prin muncă cinstită, solidaritatea, care amândouă fac taria unui partid, — Voi bătrânii prin iubirea și unirea dintre toți“.

Monumentul acesta este legământul aici al nostru: tuturor, să ducem înainte talismanul spre care erau ochii lui Palladi atinși când și-a dat ultima lui răsuflare, să ducem înainte steagul sub care am fost și suntem strănși și pe care stă scris: Unire statornică între noi în munca neadorită pentru Țară și popor — credință și dragoste nestrămutată pentru Patrie și Rege.

Astfel vom întări pentru vecie Regatul României, pentru a cărui înălțare a lucrat Pallade cu ceilalți fruntrași ai Partidului Național-Liberal.

Au mai vorbit de asemenea în cuvinte des întrerupte de aplauze, dl. *E. Constantinescu Rîmnicianu* și tânărul profesor *Bontas*, din partea tineretului bărlădean care încearcă, în particular, un gol ireparabil prin moartea prematură a defunctului Pallade.

Ambii oratori arătând că cu nimic tinerimea liberală nu poate mai bine cinsti memoria lui Pallade decât solidarizându-se și unindu-se cu toții în luptă pentru binele public.

După terminarea solemnității inaugurării a avut loc o recepțiune în saloanele palatului administrativ, unde au fost toți domniștrii ministrii.

La orele 7 jum. seara, în același local, a avut loc un banchet de peste 100 tacâmuri, dat în onoarea primului ministru, dl. Sturdza, de către cetățenii bărlădeni, la care au fost invitați și fruntașii politici, cari veniseră la Birlad, cu această ocaziune.

Au toastat: d-nii prim-ministru pentru Majestatea Sa Regele, dl. Ioan, deputat, pentru dl. prim-ministru Sturdza la care dl. Sturdza a mulțumit, ținând un remarcabil discurs politic, în care schițând activitatea politică a partidului în ultimii 4 ani de guvernământ, din punct de vedere financiar, economic, administrativ, a făcut un călduros apel la unirea tuturor liberalilor, spre a aduce la bun sfârșit și consolida, într-o nouă perioadă de guvernare de 4 ani, opera începută și dusă, până acum, cu atâta succes. Partidul liberal ar lua, în fața istoriei o grea răspundere, dacă uitând de datoriile ce are, sforțarea comună ce cu toții trebuie să facem, ar lăsa să se periclitizeze situațiunea financiară a țării, încă nu pe deplin restabilită, cum și se fărimă progresul ce au săvârșit, în toate ramurile de organizare a Statului.

Din străinătate.

Un telefon miraculos! E vorba de telefonul Fowler, care realizează minunea cea mare de a vedea pe acela care vorbește la celalalt capăt al comunicației.

Aceasta amintește minunea care în bazmele zinelor, o ajuta pe Ileana Cosinziana prizonieră a Balaorului să regăsească în oglinda ei, icoana rudelor sale atât de mult îndepărtate.

De altfel după cum se știe, nu e pentru prima oară că se vorbește de fotofon.

Fowler susține că a jertfit 25 de ani cu studierea acestui minunat aparat.

Iată cum procedează: pe o bucată de carton alb granulat cu un cleștisor pune sulfid de calciu amestecat cu colloidium, formându-l astfel un indiciu.

De altfel, n'are nimenea dreptul să susție că soluția făgăduită de inventator nu e posibilă.

A căutat-o dacă nu ne înșelăm, chiar Edison, și emulii lui Edison se pot prevela de minunile ce el le-a înfăptuit, cu toată neîncrederea cu care a fost înșelăpătat.

NOUȚĂȚI.

ARAD. 26 Novembre 1904.

— **Proces.** Eri redactorul nostru responsabil dl Sever Bocu a fost ascultat în noul proces de presă pus la cale de procuratura din Oradea-Mare. După cum am mai spus deja, de astă dată procurorul ține să-l implice în proces pe mai mulți de odată.

Astfel cercetarea s'a pornit nu numai în contra redacției noastre, ci și contra d-lor Dr. Aurel Vlad, Dr. G. Popa și — ceea ce eri nu știam încă — contra d-lui Dr. Ioan Suciu.

Incriminate sunt toate vorbirile ce au ținut cu privilegiul candidării dela Pectica.

Procurorul, care așa se vede ține să facă adevărată recoltă de laurii patriotici, pornește acțiune pentru agitație contra naționalității maghiare, pentru îndemnare la nesupunerea către legi, și atâtare în potruva slujbașilor statului.

Redactorul nostru responsabil a fost ascultat în privința publicării discursurilor.

D-sa, conform faptelor petrecute a declarat, că discursurile le-a scris și publicat d-sa, după notele luate la fața locului, dela sine n'a adăugat nimic, și cel mult va fi omis ceva.

De alt-minteri dacă ar fi luat greșit, cei 3 oratori desigur ar fi cerut rectificare.

Dopă cum aflăm, până acum dintre acuzați ascultat a fost numai dl Dr. Popa.

Dl Dr. A. Vlad va fi ascultat de judele de instrucție din Orăștie.

— **Tisza și deputatul Sas Dr. Lurtz** Ziarului Vinez „Die Zeit“ îi se comunică următoarele, relativ la scandalose ședință a dietei de Vineri seara:

„În momentul când ministrul prezident Tisza a voit să predea prezidentului camerei rescriptul regal (de amânare a dietei) el ar fi fost ridicat în slavă de către deputatul Dr. Lurtz, ca astfel să poată ajunge până la prezident. — Ziarul săsesc local „Kr. Ztg.“ înregistrând scena aceasta hazlie observă, că reporterul ziarului „Die Zeit“ se va fi înșelat, probabil, în numirea persoanei *atletului* gata de a da ajutor.

Ce mai știi?

— **Dela Academia Română.** Academia Română s'a întrunit Sâmbăta trecută sub președinția dlui I. Calinderu. În această ședință privată dl *Tolicescu* a pronunțat o scurtă dar frumoasă alocuțiune cu ocazia aniversării a șaptea dela moartea regretatului G. Chițu, fost ministru al instrucțiunii publice în România. G. Chițu a fost un distins bărbat de stat, și un adevărat patriot înfocat.

— **Hymen.** D-șoara Ana *Ionescu* și dl Pavel *Tismonariu* își anunță cununia lor care se va celebra Duminecă în 27 Nov. st. n. în biserica rom. gr.-or. din Iaz.

Felicitările noastre!

— **Răspuns unui atac înqualificabil.** Primim următoarea scrisoare pe care o publicăm numai din considerarea ce o avem pentru autorul ei, ear nu din cause că vrem să purtăm polemică:

În numărul 243 a „Gazetei Tr.“ un domn cu inițialele Dr. D. L. (Este, desigur tot marea secătură care pe vremea luptelor pentru episcopia Aradului injuriase pe atâția buni naționaliști arădani Nota Redacției) publică visita Il. Sale Ioan I. Papp episcopul Aradului făcută în Oradea-Mare, și nu se poate reține a nu ataca persoana vicarului episcopesc V. Mangra, poftind ca Il. Sa, să se emancipeze de vrednicul său vicar, din motivul că machinațiunile-i proaste produc rezultate fără de folos.

Deoarece eu de 40 de ani am onoare a cunoaște pe dl V. Mangra, și de atunci am început a-l urmări toate faptele cu cea mai încordată și neîntreruptă atențiune, imi țin de datorință a susține cu cea mai mare liniște și mângăere sufletească, ca respectivul dl vicar din frageda-l tinereță până în ziua de astăzi numai fapte no-

bile curat românești a săvârșit, și aceea o știe fiecare Român, om de omenie și nepreocupat de interese egoistice, dar că Dr. D. L. nu cunoaște s'au nu vrea să cunoască meritele d-lui V. Mangra pe terenul național bisericesc, nu mă mir, de oarece așa se vede, că dumnealui nu are alt merit decât de a nu cunoaște meritele oamenilor încărungiți, și afară de aceasta pe cum se vede mai are și meritul de a-și vărsa veninul calumniind pe dl Vicar cu epitetul de machinator, fără ca să-i numească machinațiunile, ca astfel cunoscându-le și alții, să se poată pronunța asupra lor.

Dealtmintrea pentru caracterizarea ținutei d-lui Vicar ne servește trecutul și faptele lui despre care cu drept cuvânt pot să zic:

„Integer vitae scelerisque purus.
Non eget Mauris iaculis neque arcu
Nec venenatis gravida sagittis
Fusce pharetra“.

Dară destule sunt celea publicate de Il. Domn Ioșif Vulcan în „Familia“ referitoare la hărnicia d-lui vicar, deci reiese destul de eclatant că Dr. D. L. serie din patimă, dar nu însă nici odată ca: „Nil melius vere quam cum ratione tacere“ și să știe, că înzădar încearcă a isbi în vicariul nostru episcopesc pentrucă:

„Si fractus illabatur orbis
Impavidum ferient ruinae“.

Georgiu Lazar,
adv. în Arad.

— **Reprezentațiile Sarah-Bernhardt.** „Vremea“ scrie: Joi seara s'a reprezentat „La Sorcière“ (vrăjitoarea), melodrama lui V. Sardou care datorează existența ei pe scenă absolut glorioasei creatoare a rolului maurei Zoraya în care Sarah Bernhardt întrece ori-ce închipuire.

Într'adevăr. celebra tragediană depășește prin însușirile talentului său, absolut extraordinare, tot ce s'a putut vedea și scrie asupra genielor artistice dramatice apărute până acum pe scena lumii.

Sarah Bernhardt nu vorbește, dicțiunea ei este un ritm de privighetoare, care revarsă șiruri neîntrerupte de mărgăritare, ce uimesc auditorul și răsfăța sufletul până la cel mai sublim extaz.

Într'un cuvânt, Sarah Bernhardt este o minune a geniului artistic și va rămâne ca o cometă strălucitoare ce a apărut supra artei dramatice a secolului al XIX și al XX, iar pentru arta franceză, o glorie națională căreia i-se vor cădea onorurile Pantheonului, alături cu eroii geniului național al Franciei.

— **Apel.** Primim următoarele:

„Reuniunea femeilor române din Sibiu“ a avut fericita idee de a înființa o școală de industrie și menaj pentru fiicele națiunii noastre. Pentruca aceasta școală, a cărei lipsă de multe se simte, să-și poată începe activitatea în toamna anului viitor, „Reuniunea“ aduce mari și multe jertfe.

Aprețiate fiind acestea și din partea noastră, noi domnișoarele române din Sibiu ne simțim plăcut îndemnate a-l da sprijin după modestele noastre puteri. Am luat deci hotărâre a arangia o loterie de obiecte, a cărei venit este destinat pentru aranjamentul școlii amintite.

Dar puterile noastre nu ne permit să facem mult, deci credem a nu greși când apelăm la inima românească... a tuturor damelor de a și întinde mâna de ajutor, contribuind cu obiecte — lucruri de mână, țesături românești etc. etc. la aceasta întreprindere.

Darul mic sau mare adus ca prinos națiunii noastre cu mulțumire se respâlătește.

Dați, căci pentru binele naemului nostru dați! Sibiu, în Octombrie 1904. *Elena Cunțan*. Quer-gasse 28.

— **Procesul asasinului lui Plehve.** Din Petersburg se telegrafează, că desbaterca procesului asasinului fostului ministru de interne rus Plehve, se va începe la 13 Dec. n. înaintea tribunalului din Petersburg.

— **Accident de automobil.** Din New-York vine știrea că fiica presedintelui Roosevelt, frumoasa Alice era să cadă jertfă pasiunii sale de a face excursii cu automobilul. Voind să călătorească împreună cu dama ei de casă d-șoara Oile din Tostow la Connecticut, automobilul s'a răsturnat fără ca celor două dame să li-se înșimpe ceva.

— **Atentatul dela Barcelona.** Autorul atentatului cu bomba e bănuțit că ar avea și alți doi complici din străinătate. Unul este cu numele Cirillo Regulo și este originar din Italia, care cu exploziunea bombei însuși a fost rănit.

— **Inmormântarea preotului Pavel Moga** s'a făcut ieri cu funeralii pompoase. Prohodul l-a săvîrșit 12 preoți și a nume: P. C. Sa Roman R. *Coroșan* protosincel, Vasile *Beleş* protopop, Traian *Vașian* preot, Arad, Vichentie *Mircovi*, Nădlac, *Adamovici*, și *Gonea*, Semeac, St. *Tămășdon* și S. *Tămășdon*, Pecica, Paul *Felnecan* și Fabriciu *Manuilă*, Sămbăteni, George *Bruje*, Gat, Simion *Cornea* din Băntania. Răspunsurile rituale le-a executat corul seminarului din Arad sub conducerea profesorului Trifu *Lugojan*. După cociug, între cei îndurerăți era și Magnificenta Sa vicarul episcopesc Vasile *Monșra*, care și-a pierdut în defunct pe cumnatul. Comuna înfrăgă, cu străinii dinapreună, au însoțit cociugul la groapă, între alții și deputatul Iusth Gyula, proprietar în Tornaia.

— **Scandal în Reichsrath.** Ședința dela 24 Nov. a camerei Austriace a fost de nou teatru unor scandaloase scene. Doi deputați feudali au protestat în contra vorbirii antidinastice a socialistului Pernersdorfer roștia Vinerea trecută.

Asupra ședinței de alalta-ieri se comunică următoarele:

Feudaliți contele *Pálffy* și baronul *Ludwigsdorf* au protestat în contra atacurilor din vorbirea lui Pernersdorfer, îndreptate contra dinastiei. Socialistul de sine înțeles că întrerupeau des pe oratorii filodinastiei, respingând în termeni asprii atacurile celor din deputații mari proprietari.

Dasinsky a rostit o vorbire mai lungă, care s'a terminat cu următoarea frază:

— Nu vom tolera, ca atari lachei plătiți ce stau în serviciul curții împărătești, pe cuneste contele *Pálffy* și baronul *Ludwigsdorf*, să ne atace în felul acesta atât de arrogant. Președintele ar avea datoria să refuza acordarea cuvântului astor fel de lachei.

Pernersdorf protestează împotriva acuzelor sociale or creștine. Zic, că lozincă acestui partid este această:

— Ist der Kaiser absolut, wenn er unsern Willen hat!

Declară că ei (socialiștii) nu persoana împăratului o atacă ci nu permit să fie împiedicat în a lua la critica persoanele care pricinuesc stricăciuni țării.

Președintele conte *Ueker* în mijlocul celui mare șgomot închide ședința, în momentul acesta mai multe sute de democrați sociali erupseră în strigăte de

— Trăiască democrația socială!

— Jos cu *Lueger*!

— *Piara dinastia!*

De pe galerii au aruncat o mulțime de seduli roșii, pe cari era scris:

„*Piara stricătorii de școale clericale și servitorii poapești ai socialistilor creștin, trăiască școala internațională și liberă!*”

Aceste strigăte au durat aproape zece minute, aprobate ori desaprobat de către deputați după colorarea lor de partid.

Dintre demonstrații mai mulți înși au fost deținuți, și ascuțați în biroul camerei. Numai după un sfert de oră au putut fi golite galeriile de public. În culuar deputați sociali democrați și sociali creștini se injurau reciproc. Deputatul *Prohaska* voia să se arunce asupra deputatului *Seitz*, dar au fost împedecați de către ceilalți deputați.

Seitz se îndepărtează furios, strigând:

În adunarea provincială măturătorii voștri de stradă au cutezat să ne insulte, dar noi totuși vom reuși să ne validăm voința noastră. Jos *Lueger*!

— **Eroii dela Oltenița.** Când în anul 1853 la Oltenița lângă Dunăre între Ruși și Turci s'a dat o luptă, toate ziarele scriau, că în această luptă au căzut 4000 de Ruși. Românii dela Dunăre au făcut următoarea anecdotă hazlie din această întâmplare.

Când cei 4000 de Ruși căzuți au ajuns la poarta raiului, au început să facă

acolo mare țărăboi, în cât au silit pe Sântu Petru să privească afară prin poartă. Văzând mulțimea soldățească, Sântu Petru a pus întrebarea:

— Cine sunteți? și ce voiti?

— Noi suntem cei-ce am căzut la Oltenița pentru dreapta credință și pentru cruce și acum vom să intrăm aici — în rai — răspuseră soldații.

— Căți sunteți? întrebă erăși Sântu Petru.

— Patru mii! replicară martirii sântei cruci.

Sântu Petru scoțând lista de război se convinsă, că la Oltenița au căzut numai 12 Ruși și zisă:

— 12 pot intra, ear voi ceilalți haid în iad.

— **Un călindar bun și folositor este cea mai frumoasă podoabă în casa oricărui cărturar român.** Un călindar bogat este cel mai bun sfătuitor al omului în decur-ul anului întreg. Un astfel de călindar este „Călindarul Poporului Român” pe 1905 apărut în tipografia „Poporul Român” din Budapesta. Dintre multele articole pline de învățătură, amintim aci numai articolele despre legea proceselor, a dărilor, a întrunirilor și reuniunilor, tabela pentru calcularea cametelor, după care ori cine poate să-și socotească orice camete după orice împrumut. Acest călindar care conține peste 40 de articole interesante, peste 100 ilustrațiuni frumoase și se estinde pe 210 pagini costă numai 40 fileri plus 10 fil. spese de poștă. Dela 15 exemplare în sus se dau 15% rabat. Se poate procura dela tipografia „Poporul Român” în Budapesta VII straga Amazon 6-8.

Atragem atenția on. public asupra anuțului lui *Igaz Sándor*.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskai-út).**

— **Atragem atențiunea p. t. public asupra anuțului dlui *Pollák Sándor*, fabricant de țigle.**

TELEGRAME.

O depeșă oficială din Tokio către legațiunile japoneze din Europa spune, că operațiile de asediare a Port-Arthurului progresează. Vestea aceasta trebuie să recunoaștem nu aruncă nici o lumină asupra situației faptice. Un fapt trebuie notat: rapoartele lui *Stoessel* către țar poartă datul de 4 Novembre; de 20 de zile încoace n'aveim nici o știre asupra Port-Arthurului. Cum *Stoessel* în acest restimp a avut destulă ocaziune să raporteze la Petersburg de mai multe ori asupra lucrărilor, trebuie să conchidem, că guvernul rus nu ține de oportunitate publicarea acestor rapoarte cel puțin în resumat.

Dăm aci următoarele telegrame:

Londra. 24 Nov. O depeșă din Tokio spune: Generalul *Nogi* a înștiințat statul maior din Tokio, că la 21 nou Rușii au îndreptat un atac împotriva frontului sudic al armatei japoneze, dar au fost respins.

Pariș. 25 Noemvre. «*Matin*» primește știrea că generalul *Stoessel*, comandantul Port-Arthurului, a murit.

Tokio. 25 Noemvre. Japonezii au ocupat șanțurile de apă are ale forturilor *Eilungșan* și *Tongșusan* dela Port-Arthur. Tunurile japoneze au pricinuit stricăciuni enorme Rușilor, cari nu mai pot să apere aceste două forturi. Ocupându-le, Japonezii au pus mâna pe cheia Port-Arthurului.

Londra. 26 Novembre. Din Port-Arthur se telegrafează că cetatea nu se mai poate susține. Soldații nu mai au ce să mănânce. În săptămâna din urmă au murit 2000 soldați.

Petersburg. 26 Novembre. Se confirmă știrea despre raportul lui *Stoessel* către țar că nu mai poate susține cetatea.

Bibliografie.

O carte de v. loare. O voluminoasă și interesantă operă (424 pagini 8°) a apărut din peana distinsului protopop al Lugojului Dr. *George Popovici*. «*Istoria Românilor Bănăți ni*» este titlul ei ce deodată spune și cuprinsul. Este cea dinlău lucrare mai vastă asupra trecutului fraților noștri din Bănău, trecut pe care atât de puțin cunoaștem cel mai mulți. Autorul aduce prețuit serviciu, nu numai istoriografiei noastre dar și tuturor acelor cari până ac chiar de ar fi voit, nu puteau fi în poziție a se orienta asupra acestui trecut. Vom reveni asupra operei păriatelui protopop Lugojului, pe care azi am primit-o. Se poate comanda la autor. Prețul: pentru Austria Ungaria 6 cor. pentru România 7 franci Portul poștal se plătește separat.

A apărut.

Limba maghiară pentru elevii școalelor populare române de *Iuliu Groșoreanu* și *Iosif Moldovan*, învățători. Acest manual, care compus în mod rațional, pe baza experiențelor îndelungate, va ușora mult sarcina învățătorului și a școlarilor, întru însușirea limbii maghiare. se poate procura în librăria editorului *Petru Simțion* din Arad cu prețul de 50 fileri, cu rabatu îndatinat.

A apărut și se află de vânzare la librăria și litografia *Petru Simțion* în Arad următoarele:

Duett, roman de *Conan Doyle*, tradus de Dr. *Victor Onișor*. 1.60

Iubire — Durere, M. *Eminescu* și *Veronica Micle*, scrisori, note, impresii, epilog de *Nic. V. Baboșanu*. 2.-

Să-l urmăim, roman de *Henryk Sienkiewicz*, tradus de *T. D. Protopopescu*. 1.-

Quo vadis, I. și II. *Henryk Sienkiewicz*, roman din timpurile lui *Nerone*, ediția I. ilustrată ambele vol. 4.50

Zile trăite, de *N. Gane*. 3.-

Viorele, versuri de *I. Popescu-Polyelet*. 1.-

Foietoane, de *Harie Chendi*. 2.50

Modele, de cusături românești edate de *Minerva Cosma*, caetul I. — 50 bani, caetul II. colorat. 1.-

Intre ris și viață, de *Delavrancea*. 3.-

Hagi Tudose, tipuri și moravuri, de *Delavrancea*. 3.-

Câteva clipe, poezii de *Artur Stavri*. 2.-

M. Eminescu. Literatura populară, scrisori inedite. 1.50

Geniu pustiu, roman de *M. Eminescu*. 2.-

Floricele de câmp, schițe ușoare de *Aurel C. Domșa*. 1.-

Stropi de rouă, poezii de *Elena din Ardeal*. 1.-

„*Sămănătorul*”, revistă literară săptămânală, apare în București, numărul — 20

Limba maghiară, de *Iuliu Groșoreanu* și *Iosif Moldovan*. — 50

Jurnalul femeii, săptămânal ilustrat, educație, recreație, mode numărul. — 25

Calendarul Poporului, pe 1905. — 40

Raze de lună, nuvele, schițe și attele de *Vasile E. Moldovan*. 1.50

Dușmănie, roman de *V. E. Moldovan*. 1.-

La comanda e de a se adauge cu 20 de fil. mai mult pentru porto. Prețurile se înțeleg în coroane 421 3—6

A apărut de *Dr. Augustin Bunea* canonic metrop. i. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de *Dr. Alexandru Grama*, costă 1 cor. 40 fileri Partea II. 400 pag. 8° scrisă de *Dr. Augustin Bunea*, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, 1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 1 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhiepiscopiei de A.-Iulia Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiuului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți se pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spe- rându-se banii înaintea, — ori contra rambursă. 390 — 19

Redactor responsabil în absența d-lui Ioan Ruseu-Șirliana: Sever Boen.
 Editor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI și RECLAME.

În tipografia „POPORUL ROMÂN” din Budapesta

apărut cel mai bun, cel mai bogat și cel mai ieftin calendar românesc

Căldariul

„Poporului român” pe 1905.

Acest calendar 210 pagini format oc-tav: cu 117 ilustrații foarte frumoase lucrate după cele mai bune icoane; conține peste 40 de articole din penne celor mai buni scriitori tineri români, articoli foarte interesanți și instructivi despre dări, procese, legea de intruniri și reuniuni, tabele despre calcularea cametelor și statistice pline de interes pentru ori cine, descrieri frumoase și atrăgătoare și alte multe articole. Prețul acestui calendar e

numai 40 fl.

plus 15 fileri spese de poștă. Cei ce comandă mai mult de 16 exemplare primesc 15% rabat, ear spesele de poștă le suportă editura.

Recomandăm deci tuturor cetitorilor noștri să cumpere acest calendar, care este unic în felul lui. Comandele se fac cu rambursă sau trimițându-se banii înainte la

Administrația „Poporului Român” Budapesta, VII, Amazon-u. 6—8. 430

CIOBAN și NADRA

măstru zidar diplomat.

ARAD, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construirea de planuri, facer de buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

In binevoitoarea atențiune. Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că începând cu 12 Octombrie îmi vînd marfa cu prețuri esențial reduse. Cu distinsă stimă: *Nadler Lajos*, magazin de vestminte de modă, bărbătești și femeiești Arad, Piața Andrassy Nr. 16. 400

Comis.
 Să acceptează cu 1 Decembrie a. c. în prăvălia lui *Gustav Balas, H.-Boitia I. Deva*, un „Comis” care are cel puțin 2—3 ani praxă în marfa de băcănie, coloniale și galanterie. Ofertele sunt a se adresă ala sus numita firmă.

Nou atelier de lăcătușerie

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că sub Nr. 17 de pe piața Libertății în Arad în casa d-lui Dr. Schvartz Jenő am deschis un

atelier de lăcătușerie

Primesc ori-ce lucrări aparținătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri culante. Rugând spriginul On. public rămân cu perfectă stimă

Schwitzer Dező

măstru lăcătuș. 432

Arad, Piața Libertății 17.

Primire și transmutare de prăvălie.

Am onoare a aduce on. public de dame la cunoștință, că am cumpărat „Bazarul Parizian”

de sub Nr. 17 de pe Piața Libertății care era proprietatea lui Werschitz K., și îl voi conduce în felul acela ca și antecesorul meu deschizându-mi prăvălia la 1 Noembrie pe

Str. Weitzer János (Palatul Minorităților.) Voi nisui să servesc publicul meu mai culant și mai prompt.

Cu stimă 431

Keller Vilmos.

Am onoare a recomanda sprijinului on. public

prăvălia mea de croitorie de primul rang

pentru

croitul de haine p. bărbați

precum și

asortimentul meu bogat în stofe de modă.

Cu deosebită stimă:

Schäffer Henrik

ARAD, Andrassy-tér (Casa Bing)

Nr. telefonului 208. 397

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după-o scurtă tolosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinereșc și viori. Să fim cu atențiune, ca pe fiecare flacon să se poată ceti numeie lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor., pudere de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin poștă se trimite de către farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 367

Se caută mai un candidat de avocat în cancelaria avocatului Dr. Vasiliu Avramescu, M.-Radna. Doritorii să se adreseze la susnumitul avocat. 437

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvsargiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

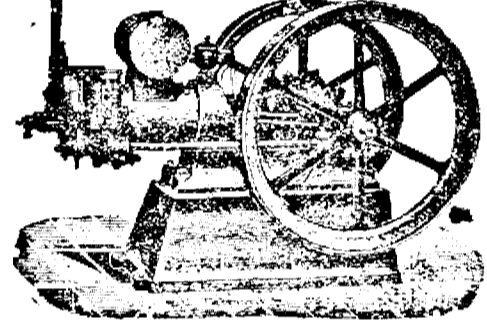
Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.

Intreprindere de instalațiuni de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Kültl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem. deposit de reflectori, instalațiuni de băi și closete.

Executare specialistă de reparațiuni de mașine și eszane. 318

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Tigle Cărăminzi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărăminzi dela Micăca. — Proprietar al firmei

398

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL.

ARAD, Hălter Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

biciclete de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru biciclete, gumi și lămpi de acetylen!

În atelierul său

reparează, transformă și mărește biciclete cu roate mobile.

Primește emailarea de biciclete în foc. nichelarea părților constitutive de biciclete, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de platire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri calante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

În atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242

Dr. VICTOR D. GRAUR

med. univ.

Institut p. tehnica de dinți și consultație.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I, vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fațet. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimic curat. Operațiuni diferite la asezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de esutuc. Dinți și dantură întregă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

428

Au sosit mărfuri de eamnă!

Am onoare a recomanda p. t. public magazinul meu de tot felul de corapi de vara, de manșuri prodiate, de mătasă și de piele, de cămași Jager și de pantaloni, de giamantane de casă, jucării pentru copii, precum și asortimentul meu bogat în bumbac, brodatii și pantliet și tot felul de mărfuri de Norimberga și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoarea atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja de mai mulți ani pe strada Forray, unde se confecționează cel mai culant și elegant, și se execută prompt. — Rugând sprijinul on. public

426

rămân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

— Se primesc comande din provincie. —

Institut sud-ungar pentru împrumuturi hipotecare și credit personal.

TIMISOARA,

piata St.-George Nr. 4, I. etagiu.

Telefon nr. 317.

Împrumuturi hipotecare pe moșii și case de închiriat orășenești pe lângă amortisație semestrală atât în capital cât și în interese după următorul plan de solvire:

65 ani	3 1/2%	cu amort. după fiecare 100 cor.	2 — cor.
(numai la impr. hip. pe moșii și de mari sume de bani).			
50 ani	cu amort. 4%	după fiecare 100 cor.	2.30 — 2.45 cor.
45 "	" "	" "	100 " 2 cor. 60 fl.
40 "	" "	" "	100 " 2 " 70 "
35 "	" "	" "	100 " 2 " 92 "
30 "	" "	" "	100 " 3 " 12 "
25 "	" "	" "	100 " 3 " 45 "
20 "	" "	" "	100 " 3 " 88 "

Documente necesare:

291

La împrumuturi hipotecare pe moșii: Extras de pe cartea funduară, coala catastrală, dacă este contract de cumpărare ori vânzare și un atestat comunal; pentru acestă trimitem blanchetă.

La împrumuturi pe case de închiriat: Extras de pe cartea funduară, conspect autentic despre venitul chiriei libelul de dare, planurile de construcție ale edificiului (numai în cas dacă atare planuri există) și atestat despre prețul de valoare al casei.

În afaceri de cumpărare ori vânzare de moșii mari servim bucuros cu deslușiri dacă ni se trimite timbru postal pentru răspuns.

Filiale: Oradea-mare Bóthi Ödön utca 1. Segedin Horváth Mihály utca 7. Lugoj Bonáz utca 16.

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca față și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287